

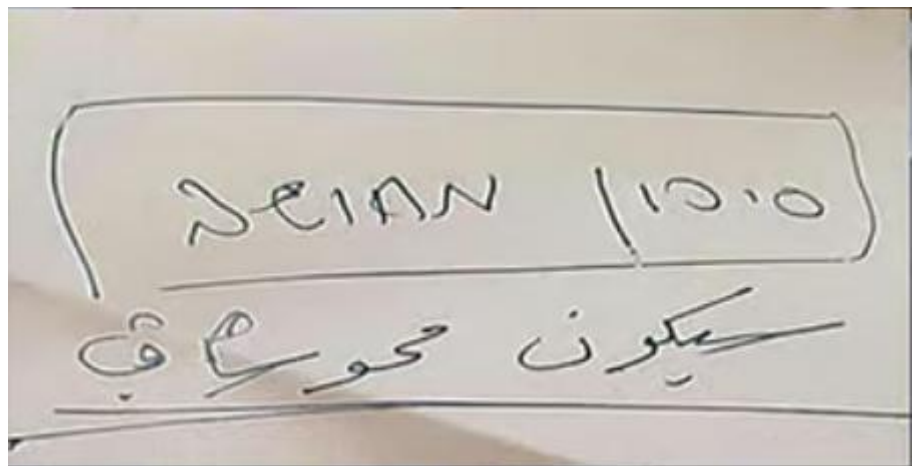
מחדל י המל"ל

מחדל המל"ל שאיפשרו את ה-7 באוקטובר:
המטה לביטחון לאומי קידם את קונספציית
ה"הסדרה" עם חמאס, את הכנסת הכסף הקטרי
לעזה שבשליטת חמאס, ואת איסוף הנשק
מכיתות הכוננות בעוטף עזה

קידום תפיסת ה"הסדרה" עם חמאס

המטה לביטחון לאומי (המל"ל) בראשותו של מאיר בן שבת קידם את תפיסת ה"הסדרה" עם חמאס. באוקטובר 2018 ניהל בן שבת, בשליחות רוח"מ נתניהו, את המגעים ל"הסדרה" עם חמאס בתיווך האו"ם. במסגרת שיחות אלו העביר בן שבת לנתניהו פתק בכתב ידו של סינוואר בו הפציר מנהיג החמאס בראש הממשלה לקחת "סיכון מחושב". בן שבת הגדיר זאת כ"אחד הרגעים היפים בתהליך"¹.

הפתק שכתב סינוואר לנתניהו במהלך המגעים ל"הסדרה", והועבר באמצעות ראש המל"ל מאיר בן-שבת².
בן-שבת הגדיר זאת כ"אחד הרגעים היפים בתהליך".

בתאריך 24.4.2023, כחצי שנה לפני מתקפת החמאס, בראיון לאחר פרישתו מראשות המל"ל, התייחס בן שבת למדיניות ישראל בעזה:

"כשמסתכלים על החלופות האסטרטגיות שעומדות בפני ישראל, נדמה לי שאנחנו עוסקים בבחירה של האלטרנטיבה הפחות גרועה לישראל. המחירים בכל אלטרנטיבה אחרת הם מאוד גבוהים, ולא בהכרח יתנו תשואות שמצדיקות את התשלום"³.

¹ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-6109345,00.html>

² <https://www.ynet.co.il/news/article/synawisv9>

³ <https://www.kan.org.il/content/kan-news/local/220743/>

קידום מדיניות הכנסת הכסף הקטרי לעזה שבשליטת חמאס

בחודש מרץ 2023 השתתף בן-שבת בפאנל שנערך במכון למחקרי ביטחון לאומי. הוא נשאל האם היה נכון בעיניו לערב את קטר בניסיון להרגיע את רצועת עזה. בן שבת הגן על מדיניות הכסף הקטרי באמרו: "אני חושב שהיה נכון להגיע למצב שבו רצועת עזה לא תופסת את מרכז סדר היום שלנו". עוד הוסיף בן שבת לגבי מדיניות הכסף הקטרי: "זה לא משנה כל-כך אם הכסף מגיע מאבו-מאזן או מגיע ממקום אחר, ובלבד שהוא לא מגיע למטרות שאינן רצויות לנו".

יש לציין כי בתקופה אליה התייחס בן שבת – בין השנים 2018-2019 – כבר ידעו מקבלי ההחלטות בישראל ובראשם רוע"מ בנימין נתניהו, שהכסף הקטרי הנכנס לרצועת עזה משמש מטרות ש"אינן רצויות" לישראל – לאמור, התעצמותו הצבאית של חמאס, בניית רשת המנהרות שלו, והכנותיו למתקפה על ישראל⁴.

כבר בשנת 2014 אמר רוע"מ נתניהו בדברים שנשא בפני מזכ"ל האו"ם באן קי מון, כי "הקהילה הבינלאומית לחצה עלינו לספק בטון לעזה כדי לבנות בתי ספר, בתי חולים, בתי מגורים. אנו רואים כעת מה קרה לאותם משלוחי בטון. הם שימשו לחפירת מנהרות ליד גני ילדים. לא לצורך בניית גני ילדים, אלא לצורך חפירת מנהרה החודרת לשטח שלנו כדי שחמאס יוכל להפציץ את גני הילדים שלנו ולרצוח את ילדינו⁵".

כמו כן, בשנת 2019 אמר רוע"מ בראיון למגזין "טיים" כי:

"עזה נמצאת בשליטת חמאס- ארגון מיליטנטי אסלאמי שממש לא מעוניין באיזשהו פיתוח

ממשי...הם לוקחים את כל הכסף שמגיע מהסיוע הבינלאומי - ויש לא מעט כסף כזה - ומשקיעים אותו בהפיכת מנהרות למכונת טרור⁶".

⁴ ראו סקירת ממר"י בנושא הסימנים המעידים לפני מתקפת ה-7 באוקטובר:

<https://www.memri.org.il/articles/117-kronika-shel-ason-yadu-meresh-1>

⁵ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4548218,00.html>

Facebook

⁶ <https://time.com/5623021/benjamin-netanyahu-time-transcript/>

הערכות מל"ל כי חמאס "מרוסן"

כשישה ימים לפני מתקפת ה-7 באוקטובר, סיפק ראש המל"ל צחי הנגבי הערכה אסטרטגית לפיה "חמאס מאוד מרוסן ומבין את המשמעויות של התרסה נוספת".⁷

ב-2018 תמך הנגבי בהעברת הכסף הקטרי וטען כי הכסף יעבור לתשתיות, למניעת "קריסה הומניטרית" וכדי ש"לאנשים יהיה מה לאכול". הנגבי ביטל את הטענה כי הכסף יגיע לטרור, ואמר כי אלו הטוענים כך "פשוט לא מבינים". עוד אמר כי פקידי החמאס "עוסקים בחינוך, עוסקים בהוראה, עוסקים בעניינים אזרחיים", והגדיר את הכסף הקטרי כ"מצויין".⁸

יצוין כי דבריו של הנגבי לפיהם עזה הייתה על סף "קריסה הומניטרית", התבססו על שקר מוחלט. בעזה שלפני ה-7 באוקטובר שרר שגשוג כלכלי, אותו ניתן היה לראות בשידורי רשתות הטלוויזיה SKY, TRT ואל-ג'זירה, כמו גם בסרטונים שהועלו לרשת על ידי משפיענים עזתיים. על שגשוג כלכלי זה העיד בעצמו בנו של מנהיג החמאס אסמעאיל הנייה, אשר אמר בראיון בספטמבר 2024:

"אנשים שהגיעו לעזה בשנים [2020-2021] לא האמינו שזו עזה, מרוב יופי - עם הבניינים, הטיילות, המסעדות שלה – היופי שהיה שם לא היה קיים בהרבה ערים ערביות".

⁷ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/skg1pndbp

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=etSA4kBT9kM&t=408s>

בנו של הנייה מתאר את השגשוג בעזה לפני ה-7 באוקטובר "מי שהיה מגיע לעזה – לא היה מאמין לך שזו עזה, מרוב יופי"

בעזה שלפני ה-7 באוקטובר היו 17 מוסדות חינוך להשכלה גבוהה, 34 בתי חולים, קניונים מתקדמים (לרבות במחנות הפליטים - גם אם חיו בהם בצפיפות), שדרות שוקקות, שווקים עממיים משגשגים, נבנתה בה טיילת על שפת הים, היו בה מגדלי משרדים ומגורים, מלונות ומסעדות חמישה כוכבים, סלוני מכוניות פאר, מועדוני פיתוח גוף וספורט לכל הגילים, מועדוני רכיבה ו-Cat Café⁹.

[ראו דו"ח ממרי "עזה לפני ה-7 באוקטובר" המראה את השגשוג הכלכלי ברצועה לפני מתקפת חמאס על ישראל:]

<https://www.memri.org/reports/parts-i-viii-face-suffocating-occupation-humanitarian-disaster-concentration-camp-and-prison>

אכן, היו בעזה גם אזורים עניים - כמו בכל עיר גדולה במזרח התיכון - אך גם באזורים אלו לא התקרב המצב לקריסה הומניטרית.

⁹ <https://www.memri.org.il/articles/117-kronika-shel-ason-yadu-meresh-1>

באשר לדבריו של הנגבי לפיהם הכסף הקטרי מגיע רק לפקידי חמאס ה"עוסקים בחינוך, עוסקים בהוראה, עוסקים בעניינים אזרחיים", יצויין כי מאז שתפס את השלטון באלימות ב-2007, הפך חמאס את כל מנגנוני הממשל שלו – ובמיוחד מערכת החינוך – למנגנון אינדוקטרינציה שיטתית מגיל גן ועד גיל לחימה. אינדוקטרינציה זו כללה את כל תחומי החיים של תושבי עזה, ברמה הפוליטית, החברתית, הכלכלית, התקשורתית והחינוכית, בשיתוף כל משרדי הממשלה, המוסדות הציבוריים וכלי התקשורת שבשליטת חמאס, וזאת במימון קטרי.

חטיפתם של אזרחים ישראליים - הנשק האסטרטגי רב-העוצמה שאותו הכין חמאס במשך שנים ושאותו הפעיל ב-7 באוקטובר - לא היה יכול להתקיים ללא מעורבותם הפעילה של משפחות עזתיות, אשר תרמו למאמץ המלחמתי של חמאס על ידי כליאתם של חטופים ישראליים בתנאי שבי משפילים בבתייהם. שותפים למאמץ כליאת החטופים היו גם אקדמאים ומורים¹⁰.

[על האינדוקטרינציה של האוכלוסייה באמצעות מערכת החינוך ראו את הסרט "הדרך ל-7 באוקטובר – חינוך לג'יהאד ושהאדה" - המבוסס על מידע שפרסם ממרי:

<https://www.memri.org/tv/road-to-october-seven-education-to-jihad-and-martyrdom>

העדר תכנית אופרטיבית למשבר חטופים ברמה לאומית

האגף למדיניות ביטחונית במל"ל אמור היה "לקדם את" המוכנות הלאומית לכלל מצבי החירום", לבצע את עבודת המטה בתחומי העשייה הביטחונית-צבאית ולבחון את תפיסת הביטחון של מדינת ישראל והתכניות האופרטיביות הנגזרות ממנה¹¹.

בהתאם לכך, היה המל"ל אמור לקדם ניסוח של תכנית חירום בתגובה לדפ"א (דרך פעולה אפשרית) של "פשיטה למטרת חטיפה המונית" (Hostage Taking Raid).

¹⁰ <https://www.inn.co.il/news/621803>

<https://13tv.co.il/item/news/politics/security/ieyrf-903911634/>

¹¹ <https://www.gov.il/he/departments/Units/division-for-security-policy>

עוד לפני ה-7 באוקטובר היו פשיטות למטרת חטיפה המונית תופעה ידועה בעולם. למשל, חטיפות המוניות אלו שימשו את הצ'צ'נים בכדי לסחוט ויתורים אסטרטגיים ממשלת רוסיה¹², והן מתרחשות תדיר באפריקה¹³.

יצוין כי ראש הממשלה נתניהו עצמו היה מודע לתוכנית המאס לבצע פשיטה רב-זרועית למטרת חטיפה המונית על יישובי עוטף עזה כבר מאז 2017. בוועדת ביקורת המדינה שנערכה בכנסת בתאריך 19.4.2017 בנוגע לקבלת ההחלטות במבצע "צוק איתן" אמר נתניהו:

"התכנית האופרטיבית...ש[חמאס] הכין, הייתה מתקפה משולבת רבת זרועות, קודם כל התקפה טילית...עם אלפי טילים על ערי ישראל...במקביל, התקפה דרך הים באמצעות כוחות פשיטה, קומנדו ימי, באוויר גם באמצעות מצנחי רחיפה, וביבשה – מתחת ליבשה – חדירה בעשרות מנהרות...באמצעות כוחות מיוחדים שהם אימנו להם עד סדר גודל של גדוד, על מנת לחטוף ולהרוג גם ביישובים וגם במוצבים ולקחת [חטופים] גם חזרה...[לעזה]"¹⁴.

נתניהו בוועדת ביקורת המדינה, מפרט את תכנית המאס לפשיטה למטרת חטיפה המונית ביישובי עוטף עזה, 2017.

¹² <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA504556.pdf>

¹³ <https://www.bbc.com/news/articles/c3w7621xypy0>

¹⁴ ראו דבריו של נתניהו בסרטון המופיע באתר תחקירי ה-7 באוקטובר: <https://the710files.com>

למרות ידיעה ברורה זו על תוכניתו של חמאס לבצע פשיטה למטרת חטיפה (Hostage Taking), לא הוכנה במל"ל כל תכנית להתמודדות עם משבר חטופים ברמה אסטרטגית.

היעדרה של תכנית להתמודדות עם משבר חטופים אסטרטגי תרמה לחוסר המוכנות הכוללת של זרועות הביטחון ולהעדר יכולת תגובה בשעות הראשונות של מתקפת ה-7 באוקטובר, לנוכח חטיפתם של 251 ישראלים לתוך רצועת עזה.

איסוף הנשק מיישובי העוטף בעקבות שינוי שיטת התיעדוף הביטחוני

בתאריך ה-11.1.2022 התקיים בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת דיון שכותרתו הייתה "ישיבת מעקב בנושא כיתות כוננות". הדיון עסק ברמת התיעדוף הביטחוני של יישובים שונים, ואופן חימושן של כיתות הכוננות הפועלות בהם - בהתאם לאיומים. ברקע הדיון עמדו תלונות של רכזי ביטחון שוטף במקומות שונים בארץ – כולל בעוטף עזה - על החלטת צה"ל לאסוף את הנשק מכיתות כוננות, או לחלופין לצמצם או לפרק לחלוטין את כיתות הכוננות¹⁵.

נציגת המל"ל בדיון הייתה אל"מ (מיל.) טליה לנקרי, אשר שירתה כראש אגף לוט"ר בט"פ (לוחמה בטרור וביטחון שוטף) ועורף במטה לביטחון לאומי¹⁶.

דבריה של לנקרי במהלך הדיון התאפיינו בדפוס חוזר של אמירת דבר והיפוכו. עם זאת, כבר בתחילת הדיון הבהירה לנקרי – אשר טענה כי היא עוסקת בתחום ההגנה, האבטחה והביטחון "בין 10 ל-15 שנה" וכי היא "רואה את התמונה השלמה" - כי היא אינה מתכוונת לערער על הסיווג שקבע צה"ל לרמת התעדוף הביטחוני של יישובים, אשר הוביל לצמצום מרכיבי הביטחון של כמה מיישובי העוטף. לנקרי אמרה:

"הסיווג הזה, ששותפים לו הגופים להערכת המצב בצה"ל, אני חושבת שלא נכון לערער עליו כי בסופו של דבר נלקחים בחשבון לא רק האיום עצמו אלא גם היקפי הסד"כ, הערכת המצב השנתית והאמצעים שקיימים, כמובן גם סיפור הגדר – אם היא נמצאת או לא נמצאת"¹⁷.

¹⁵ פרוטוקול 71, ועדת חוץ וביטחון, יום שלישי, 11 בינואר 2022: <https://oknesset.org/meetings/2/1/2167732.html>

¹⁶ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/hyy1eyez6

¹⁷ <https://oknesset.org/meetings/2/1/2167732.html>

כמו כן, בהתייחסה לתלונות על איסוף כלי הנשק הארוכים מכיתות הכוננות טענה לנקרי כי: "אין פער בנשקים. כרגע, גם אם יש פער, הוא יושלם במהרה", וכן "בנשק לא אמורה להיות בעיה. איפה שאין נשק, צריך להחזיר אותו". לבסוף, סיכמה לנקרי: "עזוב את הנשקים, אני חושבת שהנשקים זה לא האירוע. אין חוסר בנשקים, אפשר לתת את הנשקים ויכול להיות שזו הייתה החלטה מטופשת. אני לא יודעת, צריך לבדוק את זה."

במהלך הדיון בוועדת הכנס הקפידה לנקרי להבהיר כי "לא כל הדברים שנאמרו פה הם באחריות המל"ל", אך מיד הבהירה כי "אני כמובן גם לא מסירה מעצמי שום אחריות", אך לבסוף סיכמה: "קודם כול, זו לא אחריות המל"ל".

בתגובה לחוסר הבהירות של דברי נציגי המל"ל וצה"ל בדיון, אמרה חברת הכנסת נירה שפק – שהינה אל"מ במיל. ותושבת כפר עזה, את הדברים הבאים:

"...עם התיאור האבסורדי של הנתונים והאיסוף [של נשקי כיתות הכוננות], זה כאילו אירוע שבקלות אפשר לדמיין אותו אחרי אסון, שזה התחקיר: ההוא אמר לזה, ההוא בדק, זו לא אחריות שלי, אני עונה אבל זו לא אחריות שלי...אני רואה כאן משהו לא טוב ולכן אני מבקשת שיגידו לוועדה עד איזה תאריך מחזירים את המצב [של כיתות כוננות חמושות] לקדמותו, הווי אומר לאותן כיתות למצב שלפני ההקפאה."

חה"כ נירה שפק ("יש עתיד") בדיון ועדת חוץ וביטחון בנושא מוכנות כיתות הכוננות, ינואר 2022: "זה אירוע שבקלות אפשר לדמיין אותו אחרי אסון... אני רואה כאן משהו לא טוב ולכן אני מבקשת שייגידו לוועדה עד איזה תאריך מחזירים את המצב [של כיתות כוננות חמושות] לקדמותו"¹⁸.

בפועל, לא ברור מה נעשה בנדון, שכן בבוקר ה-7 באוקטובר, 2023, אנשי כיתות כוננות ביישובי העוטף מצאו עצמם ללא נשק יעיל להגן על עצמם ועל בני משפחותיהם מפני מחבלי החמאס¹⁹.

¹⁸ <https://oknesset.org/meetings/2/1/2167732.html>

¹⁹ https://www.calcalist.co.il/local_news/article/hyy1eyez6

בפועל, לאחר אסון ה-7 באוקטובר, הודתה לנקרי עצמה כי "...בחלק מהמקומות צומצמו כיתות הכוננות. חלק משיקולי תקציב וחלק משיקולים של גניבות אמל"ח. לצערי, ב-7 באוקטובר הדבר הזה התרסק לנו בפרצוף²⁰."

התרסק לה בפרצוף. אל"מ (במיל") לנקרי.

יש לציין כי ביישובים בהם פעלה כיתת כוננות מצויידת ומאומנת, נהדפו המחבלים. למשל, בעין-הבשור הצליחה כיתת הכוננות – שהייתה מאומנת למניעת פריצות ופשיעה חקלאית במושב ובסביבה, ומנתה ארבעה לוחמים בלבד – להדוף כוח של 16 מחבלים חמושים במקלעים, מטולי RPG ונשקי צלפים. בקיבוץ מגן הצליחה כיתת הכוננות שמנתה 23 איש, להדוף מתקפה של 30 מחבלים בכמה מוקדים²¹. הדבר ממחיש כי ניתן היה למנוע או לכל הפחות לצמצם את ממדי האסון ברוב היישובים באמצעים פשוטים יחסית גם בהיעדר מודיעין, ולו רק על ידי שמירה על רמת מוכנות בסיסית וחימוש מתאים של כיתות הכוננות ביישובים²².

²⁰ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001462120>

²¹ בקרב נהרג אחד מאנשי כיתת הכוננות:

<https://www.yeshuvnik.net/%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%95%D7%AA/%D7%90%D7%91%D7%99-%D7%A4%D7%9C%D7%99%D7%A9%D7%99%D7%A8-%D7%AA%D7%95%D7%A9%D7%91-%D7%A7%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A5-%D7%9E%D7%92%D7%9F-%D7%A0%D7%94%D7%A8%D7%92-%D7%91%D7%92%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%94-%D7%91%D7%94%D7%92%D7%A0%D7%94-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%91%D7%95%D7%A5-%D7%91%D7%94%D7%AA%D7%A7%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%A2%D7%9D-%D7%9E%D7%97%D7%91%D7%9C%D7%99%D7%9D-556985>

²² <https://www.davar1.co.il/636476/>

הקרב בעין הבשור: ארבעת לוחמי כיתת הכוננות הצליחו להדוף כוח של 16 מחבלים חמושים.²³

יצויין כי לנקרי הינה חברה בוועדת תורג'מן להערכת תחקירי תפקודו של צה"ל ב-7 באוקטובר²⁴. לאחרונה הודיעה לנקרי כי בכוונתה לרוץ לכנסת ברשימת "ישראל ביתנו" בראשות חז"כ אביגדור ליברמן, במטרה להיות שרת הביטחון²⁵.

<https://www.i24news.tv/he/news/israel-at-war/artc-209a59b1>

²³ <https://www.davar1.co.il/636476/>

²⁴ <https://www.makorrishon.co.il/news/823951/>

²⁵ <https://www.maariv.co.il/news/politics/article-1363887>